

HOLLANDA HÜKÜMETİ MATRA VE İNSAN HAKLARI PROGRAMLARI

VAKA ANALİZİ

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Hollanda Hükümeti Matra ve İnsan Hakları programları aracılığıyla Türkiye'deki STK'lara 2012 yılında 1.200.000 Avro mali destek sağlamıştır.

Hollanda Hükümeti, Türkiye'de STK'ların faaliyetlerini Matra ve İnsan Hakları Programları yoluyla desteklemektedir. Her iki program için de; İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Balıkesir, Bursa, Kocaeli, Çanakkale, Yalova, Bilecik ve Sakarya şehirlerinden yapılan başvuruların adresi İstanbul'da bulunan Başkonsolosluk iken, tüm diğer şehirlerden yapılacak başvurular Ankara'da bulunan büyükelçiliğin sorumluluk alanında kalmaktadır. Programların bütçelerini Büyükelçilik ve Başkonsolosluk aynı öncelik ve ilkelere bağlı olarak ortak olarak yönetmekte, başvuruların yapıldığı şehirlere göre coğrafi olarak sorumluluk paylaşımına gidilmektedir.

MATRA PROGRAMI

Matra Programı; Orta Avrupa, Doğu Avrupa ve Türkiye'de, Avrupa Birliği'ne katılım öncesinde müktesebata uyum sürecine destek olma amacını taşımaktadır. Matra sosyal alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, kâr amacı gütmeyen üniversiteler ile nadiren kâr amacı gütmeyen işletmelerin çeşitli öncelik alanlarındaki projelerine fon sağlamaktadır. Program, kamu kurumları ile STK'ların işbirliğini teşvik ederek iyi yönetim ve demokratik yurttaşlığın gelişimi için de katkı sağlamaktadır.

Matra Programı, Türkiye ile imzalanan ikili anlaşma çerçevesinde 2000 yılından bu yana sürmektedir. Başta Kopenhag kriterlerine dayanarak çok sayıda destek alanı ile yola çıkan Matra Programı'nın, süreç içinde edinilen deneyimle proje başvurularının yoğunlaştığı alanlarda bazı öncelikli konulara odaklanmaya başladığı belirtilmektedir. Bu kapsamda, sene içinde Matra Programı'na iletilen proje

tekliflerinin ve taleplerin yoğunlaştığı alanlar da destek alanlarını belirlemede etkili olmaktadır. 2010 yılından bu yana *hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim, eğitim, medya ve bilgi ile insan hakları* alanındaki projeler Matra Programı'nın mali destek sağladığı ana alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu çerçevede desteklenen projelerden *azınlık hakları, LGBT hakları, cinsiyet ayrımcılığıyla mücadele ve ifade özgürlüğü* gibi alanlara katkı sağlaması beklenmektedir. STK'lar, gerçekleştirilen faaliyetleri, projenin sürdürülebilirliği konusundaki adımları, süreç içinde karşılaşılan sorunları, başarıları ve çıkarılan dersleri, projelerin bitimini takiben iki ay içinde verilen final raporları ile ortaya koymaktadır.¹

İNSAN HAKLARI PROGRAMI

Hollanda Hükümeti'nin diğer destek alanı olan İnsan Hakları Programı, 2004'ten bu yana her sene insan hakları temelinde çeşitli temalara odaklanarak yürütülmektedir. Bu temalar, Hollanda'nın insan hakları stratejisi ile uyumlu olarak belirlenmektedir. İnsan Hakları Programı ana teması olarak önceki yıllarda LGBT hakları, çocuk hakları ve kadın haklarının güçlendirilmesi alanlarındaki çalışmalar öncelikli olarak desteklenirken; 2011 yılından itibaren kurumsal sosyal sorumluluk temasının öne çıktığı gözlemlenmektedir.² Bu çerçevede, 2012 senesi için kurumsal sosyal sorumluluğun desteklenmesi teması belirlenerek Türkiye'de pilot bir çalışma yapılmasına karar verilmiştir. Programın bu tema çerçevesinde desteklediği faaliyetler, 2012 ortasında başlamıştır. Desteklenen sivil toplum kuruluşları, pek çok şehirde ticaret odaları ve diğer sivil toplum kuruluşları ile birlikte eğitimler düzenlemektedir. Bu eğitimler, STK'ların şirketlerin çevresel

¹ Matra Programı hakkında detaylı bilgi için <http://istanbul.nlconsulate.org/services/civil-society/matra-decentral-programme> adresini ziyaret edebilirsiniz.

² *Hollanda Dışişleri Politikasında İnsan Hakları*. Hollanda Hükümeti internet sitesi. Erişim Tarihi: 28 Eylül 2012

sürdürülebilirlik yaklaşımlarını izlemesi³ ve iş dünyasında insan hakları uygulamalarının iyileştirilmesi amacıyla şirketlere verilmektedir.

Hollanda İstanbul Başkonsolosluğu Program Direktörü Leyla Barlas Aslan, Ankara'daki Büyükelçilik ile birlikte, 2012 yılında her iki programın Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarına aktardığı finansal katkının toplam 1.200.000 Avro olduğunu belirtmektedir.

İllere ya da bölgelere yönelik öncelikleri olmayan Matra Programı'na Türkiye'nin her yerinden yapılacak proje teklifleri teşvik edilmektedir. Proje çağrıları her yıl 3-4 kez yapılmakta, Başkonsolosluk ve Büyükelçilik internet sitelerinden duyurulmaktadır. Proje teklifleri daha çok İstanbul'daki STK'lardan gelmekle birlikte projeler kapsamında yapılan çalışmalar farklı şehirlere dağılmaktadır. Program Direktörü Barlas, İstanbul dışında faaliyet gösteren kuruluşların proje yazımı, insan kaynaklarına erişim ve kaynak geliştirme konularında İstanbul'daki STK'lara kıyasla daha az deneyimli olduğunu belirtmektedir. Hollanda Konsolosluğu yetkilileri, bu dezavantajın giderilmesi için başvurunun hazırlanmasında STK'lara yardımcı olarak, farklı şehirlerden başvuru yapmak isteyen STK'ları cesaretlendiren bir yaklaşım sergilediklerini dile getirmektedir.

Matra Programı tarafından desteklenen projeler ilerleme raporu, finansal rapor ve proje sonu değerlendirme raporlarının çıktıları ile değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra; program ekibi proje etkinliklerine mümkün olduğunca sık katılarak yapılan çalışmalarını takip etmekte ve desteklemektedir.

Barlas, Matra Programı'nın başladığı 2000 yılından bugüne sivil toplum kuruluşlarının daha etkin çalışmalar yürüttüğünü ve daha uzmanlaşmış olduğunu gözlemlediğini

belirtmektedir. Örneğin, 2000'lerin başlarında Matra programının temalarından olan LGBT bireylerin haklarının geliştirilmesi için çalışan az sayıda STK bulunuyorken, günümüzde LGBT örgütlerinin hem sayılarının arttığı hem de farklı konularda uzmanlaştığı gözlemlenmektedir. Barlas, tümüyle bakıldığında STK'ların zaman içinde daha profesyonelleştiğini ve proje tekliflerini hazırlamada daha yetkin hale geldiğini belirtmektedir.

Öncelikli olarak insan hakları alanında gelen proje başvurularını değerlendiren ve bu talepler doğrultusunda ana temalarını belirleyen Matra Programı'nın temalarının gelecek yıllarda da benzer şekilde belirlenmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda desteklenecek projeler için ayrılan fonun da Hollanda Hükümeti kararlarına bağlı olarak devam etmesi beklenmektedir.

³ Bölgesel Çevre Merkezi (REC) Türkiye, http://rec.org.tr/index.php?module=press&item=press_news_homepage&news_homepage_id=376